

ZBIGNIEW CHODKOWSKI

Aktywności edukacyjne studentów kierunku pedagogicznego Uniwersytetu Rzeszowskiego

Educational Activities of Students of the Pedagogical Faculty of the University of Rzeszów

Doktor, Uniwersytet Rzeszowski, Wydział Pedagogiczny, Zakład Pedagogiki Opiekuńczej, Polska

Streszczenie

Aktywność człowieka stanowi ważny fundament w jego rozwoju osobistym i zawodowym. Artykuł przedstawia wyniki badań dotyczące aktywności edukacyjnej studentów studiów pedagogicznych Uniwersytetu Rzeszowskiego w zakresie uczestnictwa w szkoleniach, organizacjach studenckich i w programie Erasmus+.

Słowa kluczowe: edukacja, aktywność, motywacja, praktyka, doświadczenie

Abstract

Human activity is an important base in his personal and professional development. The article presents the results of research on the educational activity of students of pedagogical studies at the University of Rzeszów in terms of participation in training, student organizations and the Erasmus + program

Keywords: education, activity, motivation, practice, experience

Wstęp

Ważnym czynnikiem wspomagającym prawidłowy proces rozwoju osobistego i zawodowego człowieka jest jego codzienna aktywność w przeróżnym zakresie.

Według Okonia (1998, s. 16) aktywność człowieka w psychologii definiowana jest pewną właściwością indywidualną jednostki polegającą na większej niż u innych częstości i intensywności jakiegoś rodzaju działań. Autor wyróżnia trzy rodzaje aktywności ludzkiej (Okoń, 1998, s. 16):

- społeczną, która przejawia się w pracy wytwórczej, działalności społeczno-kulturalnej, sporcie i zabawie,

- intelektualną, która ma miejsce w szkole, pracy naukowej czy w samodzielnym rozwiązywaniu nowych problemów,
- amatorską, która jest podejmowana przez niezawodowców w różnych dziedzinach nauki, sztuki i techniki.

Mass media często przekazują informacje o aktywności fizycznej utożsamianej z uprawianiem sportu wyczynowego lub amatorskiego. Wysiłek fizyczny prowadzi do korzystnych zmian w obrębie układu krążenia, poprawia także zdrowie psychiczne i jest niezbędny dla optymalnego funkcjonowania narządu ruchu (Sochocka, Wojtyłko, 2013, s. 54).

Człowiek dąży do samodzielnego pokonywania trudności i rozwiązywania problemów, a aktywność pomaga mu w uzyskaniu informacji o czymś, co jest dla niego ważne, i przez to wpływa na podjęcie właściwej decyzji (Chodkowski, 2014, s. 289).

Aktywność jest więc pozytywnym wyznacznikiem funkcjonowania człowieka we współczesnym świecie i zależy w głównej mierze od jego poziomu motywacji. Motywacja obejmuje różne czynniki, które powodują, wytyczają i podtrzymują zachowania ludzkie zmierzające do jakiegoś celu (Stoner, 2001, s. 426).

Lock skupia uwagę na procesie określania samych celów i dążenia do ich osiągnięcia. Według niego człowiek ma motywację, kiedy postępuje w sposób prowadzący go do osiągnięcia wyznaczonego celu. Cel ten ma być przez niego zaakceptowany i uznany za możliwy do osiągnięcia. Teoria jest przydatna wówczas, gdy człowiek zarazem rozumie i akceptuje określony cel (Stoner, 2001, s. 426).

Earley i Shalley wskazują na proces wyznaczania celów, który jest typowy dla obszaru kształcenia i wg kolejności przedstawia się następująco (Stoner, 2001, s. 426):

- ustalenie wzorca do osiągnięcia,
- ocena, czy istnieje możliwość osiągnięcia tego wzorca,
- ocena zgodności wzorca z osobistymi celami,
- przyjęcie wzorca, czyli wyznaczenie celu.

Stirling (2014, s. 17) dostrzega pewne korzyści zarówno dla jednostki, jak i dla całego społeczeństwa, które mają charakter nie tylko ekonomiczny. Uważa, że jednostka dobrze wykształcona wspomaga gospodarkę kraju, podnosi swój standard życia, a także wzmacnia zdrowie i dobre samopoczucie.

W warunkach dużej konkurencyjności motywem doskonalenia własnych kompetencji staje się dążenie nie tylko do osiągnięć, ale też utrzymanie się na poziomie egzystencji zawodowej (Chodkowski, 2012, s. 40).

Metodologia badań własnych

Przedmiotem badań jest analiza porównawcza aktywności edukacyjnych studentów studiów pedagogicznych Uniwersytetu Rzeszowskiego z podziałem na dwie grupy: studiujących stacjonarnie i niestacjonarnie. Celem badań jest

wzbogacenie wiedzy na temat aktywności edukacyjnej studentów w okresie ich studiowania. Głównym problemem badawczym jest pytanie: Czy istnieją, a jeśli tak, to jakie, różnice w aktywności edukacyjnej wśród studentów uczęszczających na studia stacjonarne i niestacjonarne?

Pytanie główne uzupełniono o pytanie szczegółowe: Czy obserwuje się różnice wśród studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych w uczestniczeniu w szkoleniach, programie Erasmus+ oraz organizacjach studenckich i kołach naukowych?

Postawiono hipotezę zerową dotyczącą braku różnicowania aktywności edukacyjnej między dwiema grupami studentów w zakresie uczestnictwa w szkoleniach, programie Erasmus+, organizacjach studenckich i kołach naukowych.

Podstawą sformułowania odpowiedzi na powyższe pytanie są wyniki badań przeprowadzonych w drugim półroczu 2015 r. i w I kwartale 2016 r. w grupie 251 studentów na kierunku pedagogika Uniwersytetu Rzeszowskiego. Narzędziem badawczym był kwestionariusz ankiety opracowany przez autora artykułu. Studenci wypełniali ankiety bezpłatnie i anonimowo, a po ich weryfikacji odrzucono 15 z powodu niekompletnych odpowiedzi.

Na podstawie danych zawartych w tab. 1 widać, że spośród 236 ankiet 122 stanowiły odpowiedzi studentów studiów stacjonarnych (98,36% kobiet i 1,64% mężczyzn), a 114 ankiet wypełniły osoby ze studiów niestacjonarnych (93,86% kobiet i 6,14% mężczyzn). Według danych w tab. 2 wśród studentów studiów stacjonarnych zdecydowanie dominowały osoby w wieku od 19–24 lat – ponad 93%. Natomiast 90% studentów uczęszczających na studia niestacjonarne było w przedziale wiekowym od 22 do 40 lat i powyżej.

Tabela 1. Wykaz badanych studentów z podziałem na płeć

Płeć	Stac. N = 122	100%	Niestac. N = 114	100%	Ogółem N = 236	100%
Kobieta	120	98,36	107	93,86	227	96,19
Mężczyzna	2	1,64	7	6,14	9	3,81

Źródło: badania własne.

Tabela 2. Przedział wiekowy badanych studentów

Przedział wiekowy	Stac. N = 122	100%	Niestac. N = 114	100%	Ogółem N = 236	100%
19–22	71	58,20	8	7,02	79	33,47
22–24	31	25,41	39	34,21	70	29,66
24–26	20	16,39	29	25,44	49	20,76
26–30	0	0,00	18	15,79	18	7,63
30–40	0	0,00	17	14,91	17	7,20
pow. 40	0	0,00	3	2,63	3	1,27

Źródło: badania własne.

Wyniki badań własnych

Proces edukacji formalnej trwa ok. 15–17 lat. W trakcie tego procesu, po ok. 12 latach, jednostka podejmuje decyzję dotyczącą dalszego uczenia w celu uzyskania kwalifikacji zawodowych. Dobra znajomość swoich uzdolnień, zainteresowań, możliwości zdrowotnych przyczynia się do właściwego wyboru dalszej ścieżki kształcenia.

Na podstawie danych z tab. 3 widać, że powyżej 80% młodzieży akademickiej zdecydowało się studiować pedagogikę ze względu na chęć podjęcia pracy po otrzymaniu dyplomu. Wynika stąd, że studenci świadomie i z pełną odpowiedzialnością wybrali ten kierunek pomimo dużych trudności z zatrudnieniem, obniżenia prestiżu zawodu nauczyciela i braku stabilizacji w pracy.

Tabela 3. Plany podjęcia pracy wśród badanych studentów

Plany podjęcia pracy	Stac. N = 122	%	Niestac. N = 114	%
Tak	98	80,33	98	85,96
Nie	9	7,38	8	7,02
Nie zastanawiałam się nad tym	15	12,30	8	7,02

Źródło: badania własne.

Gospodarka wolnorynkowa charakteryzuje się zmiennością popytu i zapotrzebowania na dane kwalifikacje. Uzyskanie jednych nie gwarantuje znalezienia pracy, dlatego studenci uczestniczą w różnych szkoleniach, aby zdobyć nowe kwalifikacje i być bardziej atrakcyjnym na rynku pracy.

Na podstawie wyników badań zawartych w tab. 4 widzimy, że ponad 39% respondentów studiów stacjonarnych i ponad 35% studiów niestacjonarnych nie uczestniczyło w szkoleniach. Natomiast prawie 29% studentów niestacjonarnych wzięło udział w co najmniej jednym szkoleniu. W przeciwieństwie do tego największą wartość (ponad 25%) odnotowano w przypadku studentów studiów stacjonarnych ze wskazaniem na trzy i więcej szkoleń, ponieważ prawdopodobnie obawiają się trudności ze znalezieniem pracy. Studenci studiów niestacjonarnych koncentrują się na wzmocnieniu swojej pozycji w miejscu pracy.

Tabela 4. Uczestnictwo w szkoleniach badanych studentów

Szkolenia	Stacjonarne		Niestacjonarne	
	N = 122	100%	N = 114	100%
0	48	39,34	41	35,96
1	25	20,49	33	28,95
2	18	14,75	16	14,04
3 i więcej	31	25,41	24	21,05

$p = 0,494728095143324$; $\chi^2 = 2,3941$; $df = 3$; $p > 0,05$.

Źródło: badania własne.

Zmiany w świecie techniki, ekonomii i innych dziedzinach nauk mają wpływ na pojawianie się nowych zawodów. Niestabilność rynku wymusza nieustanną elastyczność w podejściu do wykonywanego zawodu, a także chęć przekwalifikowania się, aby nie zostać wykluczonym (Krauz, 2012, s. 70–71).

Program Erasmus+ wspiera integracyjność młodych obywateli w zakresie: edukacji, współpracy, rozwoju, wzmacniania pokoju i bezpieczeństwa ludzi, wspólnego tworzenia lepszego świata. Struktura programu Erasmus+ obejmuje m.in. mobilność edukacyjną, współpracę na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk, wsparcie w reformowaniu polityk, program Jean Monnet i sport (<http://erasmusplus.org.pl/o-programie>).

Tabela 5. Uczestnictwo studentów w programie Erasmus+

Uczestnictwo w prog. Erasmus+	Stacjonarne		Niestacjonarne	
	N = 122	100%	N = 114	100%
0	119	97,54	112	98,25
1	2	1,64	1	0,88
2	1	0,82	1	0,88

$p = 0,871715810364661$; $\chi^2 = 0,2746$; $df = 2$; $p > 0,05$.

Źródło: badania własne.

Na podstawie wyników badań zawartych w tab. 5 widzimy, że uczestnictwo w programie Erasmus+ jest znikome i przybiera wartość ok. 2% w obydwu grupach. Studenci nie identyfikują się z tym programem, być może uważają, że nie jest im potrzebny do rozwoju osobistego i zawodowego.

Tabela 6. Działalność w organizacjach wśród respondentów

Działalność w organizacjach	Stacjonarne		Niestacjonarne	
	N = 122	100%	N = 114	100%
AIESEC	5	4,10	2	1,75
AZS	2	1,64	1	0,88
Sam. Studencki	1	0,82	1	0,88
Koło Naukowe	20	16,39	3	2,63
Nie biorę udziału	86	70,49	92	80,70
Inne	8	6,56	15	13,16

$p = 0,00612824724655898$; $p < 0,005$; $\chi^2 = 16,2644$; $df = 5$.

Źródło: badania własne.

Aktywność edukacyjna odznacza się także działalnością respondentów w organizacjach studenckich, kołach naukowych. Studenci mają wiele możliwości w zakresie poszerzenia swoich zainteresowań, wiedzy poprzez aktywne uczestnictwo w konferencjach naukowych, sympozjach. Na podstawie wyników badań zawartych w tab. 6 widzimy, że prawie 23% studentów ze studiów stacjonarnych określiło wybór przynależności do różnych organizacji, w tym ponad 16% do

kół naukowych. Natomiast tylko 6,14% studentów studiów niestacjonarnych działa w organizacjach studenckich, w tym 2,63% w kołach naukowych.

Niepokozi fakt braku takiego uczestnictwa większości studentów z obydwu grup – ponad 70%. Wyniki badań są na poziomie istotności statystycznej.

Podsumowanie

Aktywność edukacyjna stanowi ważny element w procesie rozwoju osobistego i zawodowego każdego człowieka, który dąży do osiągnięcia samorealizacji.

Na podstawie wyników badań stwierdza się, że respondenci zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych są umiarkowanie aktywni edukacyjnie. Istnieją nieznaczne różnice w uczestniczeniu obydwu grup w szkoleniach. Sumując szkolenia, widać, że większe wartości procentowe uzyskali studenci studiów niestacjonarnych (64,04%) w przeciwieństwie do stacjonarnych (60,65%). W przypadku wyjazdów edukacyjnych za granicę w większości (ponad 97%) respondenci nie brali udziału w programie Erasmus+. Wynika stąd, że studenci nie odczuwają potrzeby rozwoju osobowego poprzez studiowanie w zagranicznych uczelniach.

Nieco lepiej prezentują się wyniki badań respondentów dotyczących działalności w organizacjach studenckich. Ponad 22% studentów na studiach stacjonarnych angażuje się i działa w kołach naukowych, organizacjach studenckich w przeciwieństwie do studentów studiów niestacjonarnych, gdzie wartości procentowe są na poziomie ponad 6%. Wyniki tego badania były na poziomie istotności statystycznej, dlatego przyjęto hipotezę alternatywną.

Na podstawie wykonanych badań zaleca się nauczycielom akademickim systematyczne zachęcanie studentów m.in. do uczestniczenia w organizacjach studenckich i kołach naukowych, a także wzięcia udziału w programie Erasmus+.

Literatura

- Chodkowski, Z. (2012). *Funkcjonowanie zawodowe słuchaczy pedagogicznych studiów podyplomowych*. Rzeszów: Wyd. UR.
- Chodkowski, Z. (2014). Etyka w poradnictwie internetowym fundamentem pracy doradców. W: V. Gluchman (red.), *Perspektywy profesjonalnej etyki* (s. 287–299). Prešov: Wyd. Uniwersytetu w Preszowie.
- <http://erasmusplus.org.pl/o-programie/> (15.10.2017).
- Krauz, A. (2012). Ewolucja zawodów a potrzeby rynku pracy. W: B. Wołoskiuk, M. Nowak (red.), *Kształcenie zawodowe i ustawiczne a potrzeba rynku* (s. 63–76). Biała Podlaska: Wyd. PSW JPII.
- Okoń, W. (1998). *Nowy słownik pedagogiczny*. Warszawa: Żak.
- Stirling, D. (2014). *Motivation in Education*. Pobrane z: http://www.learndev.org/dl/Stirling_MotEdu.pdf (08.11. 2017).
- Sochocka, L., Wojtyłko, A. (2013). Aktywność fizyczna studentów studiów stacjonarnych kierunków medycznych i niemedycznych. *Medycyna Środowiskowa – Environmental Medicine*, 16 (2), 53–58. Pobrane z: www.medycynasrodowiskowa.pl/Downloads/File/2013v2/MS_2-2013_11.pdf. (9.11. 2017).
- Stoner, J., Finch, A., Freeman, R.E., Gilbert, D.R. (2001). *Kierowanie*. Warszawa: PWE.